

Sampo Raulamaa

Asian ytimessä. Timo Klemola on harrastanut aasialaisia lajeja koulupojasta. Fyysinen harjoitus tähtää ”henkiin kasvuun”.

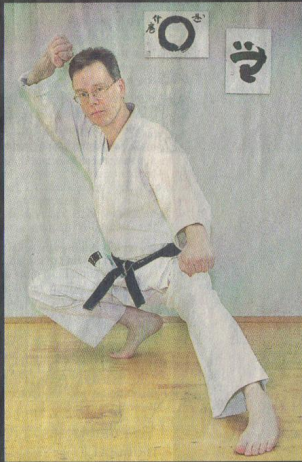
Tohtorin takana oli karate

JUHANI HEIKKILÄ

Filosofian lisensiaatti Timo Klemolan tohtorintie on erikoinen yhdistelmä henkisiä ja fyysisiä harjoituksia, joita sopivasti ruokki akateeminen filosofia.

Tästä kaikesta syntyi filosofian alaan kuuluva tohtorinväitöskirja, jossa pohditaan liikunnan projekteja.

Laveasti tulkiten kaiken takana oli karate. Jo 15-vuotiaana koulupoikana Klemola huomasi, että tässä on ”jotain syvällisempää”.

Helki treeneissä. Karateasuiainen Timo Klemola ja näytteitä lajin liikesarjoista. Merkit seinällä kuvaavat zen-harjoituksen ulottuvuuksista. Kuvat: Sampi Rautamäki

Viimeinen marssi. Timo Klemola lähössä puolestamaan väitöskirjaansa; perässä kustos, professori Leila Haaparanta ja vastaväittäjä, professori Veli-Matti Värrilä. Kuvat: Pekka Soorinen -Aamujuttu

SYVÄLLEKÄYPÄ TOHTORINSAVOT

Timo Klemola pureutui liikunnan filosofiaan, idut versoivat jo nuorena karatepoikana

A JUHANI HEIKILÄ

Karate oli se laji, joka tavestit rolkitten johdatti filosofian liseniaatti **Timo Klemolan**, 44, akateemisen portaan ylimmäle askelmalle. Hänen tohtorintensä ensimmäiset pikkupolut avautuivat jo kouluopikana buido-lajien parissa. Yliopistovuodet toivat mukaan "akateemisen filosofian" harrastuksen, jota on kestänyt parikymmentä vuotta. Timo Klemola väitteli perjantaina Tampereen yliopistossa liikunnan filosofiaa, nippa nappa ennen akateemisen maailman joulutaukoa. Hän on tieteenlansia assistentti, syntynyt Kangasalla ja asuu siellä. Perheessä on vaimo ja pian viisivuotias poika **Juha-Valtteri**, joka välistä sanoo, että "älä isä harjoittele". Juha-Valtteri tarkoittaa isän harrastamia aasialaisia liikuntamuotoja. Klemola on harjoitellut näitä pian kolmekymmentä vuotta ja sukeltanut syvälle niiden filosofiaan. Hän on yksi niistä vajuasta tuhannesta tieteen tekijästä, jotka tänä vuonna väittelivät Suomen yliopistoissa ja korkeakouluissa.

Itä ja länsi ovat eri maailmoja

Väitöskirjojen nimet ovat tavalliselle tarpojalle usein outoa salakielistä, mutta milta kuulostaa tämä: *Ruumis liikkuu – liikunta kohti henkeä?* Näin lukee Klemolan viihkeitä väitöskirjan kannessa. Siinä on myös kuva lannevaateen verhoamasta itämaaisesta ihmisestä, jonka toinen käsi on taivutettu pään taakse. Kansien välissä on suomeksi ja englanniksi tekstitä liikunnan filosofiaa ja liikunnan projekteista. Klemola on halunnut kuvata harrastamien lajien kokemuksia länsimaaisen filosofian kielellä. – Karatea aloin harrastaa 15-vuotiaana, ja sitten huomasin, että tässä on jotain syvällisempää, hän tiivistää kaiken olennaisen.

Klemola sanoo, että aasialaisissa lajeissa halutaan jollain tavalla tutkia itseä. Lajien peruslähtökohta on sama: fyysinen harjoitus tähtää myös henkiseen kasvuun. Hänen mielestään meillä ei ole mitään selkeää käsitystä siitä, mitä "henkisellä kasvulla" tässä voidaan tarkoittaa. Se on juuri lännen ongelma. – Lännessä voiton ja terveyden projekti on se viitekehys, jonka puitteissa me liikumme. – Olen yrittänyt selvittää, mitä itsensä tutkiminen voi tarkoittaa liikunnassa, urheilussa ja ruumiinharjoituksissa.

Vuosisikymmen tiedeprojektia

Timo Klemolan tutkimus on ns. yhdistelmäväitöskirja, joka koostuu monesta osasta. Perustana on liseniaattityö – *Liikunta tienä kohti varsinaisuutta itseä* – jonka Klemola pani alulle noin vuonna 1987. "Lisuri" valmistui Tampereen yliopistossa vuonna 1990. Siitä täydentämään hän valitsi seitsemän kirjoittamaansa tieteellistä artikkelia, tuloksena 170-sivuisen väitöskirjan. Aihepiiri on laeva. Se liittyy zen-kulttuurissa, hiljaisuuden esteetikassa, tanssissa, jopa kalliokirjelyssä. – Kalliokirjely on fyysisesti erittäin vaativa laji. Siinä olet myös kasvotusten itsesi kanssa, tutkija sanoo. Väitöskirja oli työn alla kaikkien kymmenen-yksitoista vuotta. Klemola on koko ajan kirjoittanut paljon, mm. viisi kirjaa harjoittamistaan lajeista. – Tutkimustyön teemoista hän on pitänyt monet esitelmat. Täna vuonna nähti siitä, että artikkeleista tulee hyvä kokonaisuus. Klemolan mielestä liseniaattityön ja väitöskirjan ero on jossakin kuin veteen pirtetty viiva. – Sain liseniaattityöstäni arvosanan eximia. Työ olisi voinut käydä jo väitöskirjasta, jos silloin olisi ollut tapana edetä suoraan väitöskirjaan. Se oli mahdollista, mutta silloin harvinaista. Pikkä väitö tieteessä muuttaa myös omia ajatuksia. Klemola nauraltaakin, että vuosien jälkeen

ei välttämättä ole enää samaa mieltä asioista. Eli: jos hän nyt lähtisi tekemään väitöskirjaa "puhtaasta pöydältä", se syntisi uudella tavalla. Tämä ei tarkoita, että hän olisi täysin takana. Klemola on ollut yliopistossa filosofian assistenttina vuodesta 1990. Virka on puoliksi hallinnollinen ("pidän tässä tätä toimistoa auki"), puoleksi tutkijan. Hän ei tarvinnut tutkimuksiin virkavapautta eikä viennyt töitä kotiin illanpuhden ratoksi. Pieni allerginen lapsi verotti muutenkin vanhempien yönä. Mitä uutta löytyi omasta itsestä urakan aikana? Klemolan vastauksesta kuuluu, että hän on lajeissaan "sisällä". – Olen löytänyt itsestäni paljon uutta. Olin varmaan täysin toisenlainen ihminen, jos en olisi harjoittanut näitä liikuntamuotoja. Hän vetää lajien harjoituksia Tampereella ja on paikallinen seurain (Zenshindojo) puheenjohtaja. Klemola pitää tärkeänä, että filosofialla on yhtymäkohtia myös todelliseen elämään. Filosofia voi olla myös oman itsen tutkimista, älyllistä tai henkistä harjoitusta.

Harjoitusten kestäjille omistettu

Väitöspäivän aattona Klemola kävi rauhallisesti läpi tutkimuksensa keskeiset teemat. Väitöstö varten hän pukeutui tummaan pukuun. Vaihdothoitoiset asut – frakkki tai tohtorinväita – eivät häntä kiinnostaneet. Väitöstötilaisuuksilla sinänsä on yliopistolle pr-arvoa, hän toki myöntää? Mitä väitöksen jälkeen? – Oluelle ja syömään. Perheen tohtoriprojektit eivät tähän lopu. Vaimo **Tarja** teksee sosiaalipsykologian väitöskirjaa, jonka pitäisi valmistua parin vuoden sisällä. – Sitkeä tieteenko koettelee myös lähimpien pinnaa. Klemola tunnelmoi väitöskirjansa alkuvaiheesta näin viehkösti: *Haluan omistaa tämän työni vaimolleni Tarjalle ja pojalleni Juha-Valterille, jotka viime vuosina ovat entien saaneet kestää "harjoituksiani".*

Tutkintotavoitteet vuosiksi 1998

	1997	1998
Helsingin yliopisto	2 309	2 138
Jyväskylän yliopisto	1 003	918
Oulun yliopisto	993	1 015
Jömsuun yliopisto	567	516
Kuopion yliopisto	324	312
Turun yliopisto	1 044	911
Tampereen yliopisto	818	811
Åbo Akademi	410	411
Vaasan yliopisto	293	311
Lapin yliopisto	268	271
Teknillinen korkeakoulu	912	911
Tampereen teknillinen korkeakoulu	591	511
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	295	311
Helsingin kaupporkeakoulu	329	311
Svenska handelshögskolan	205	211
Turun kaupporkeakoulu	200	211
Sibelius-Akatemia	114	111
Teatterikorkeakoulu	71	71
Taideteollinen korkeakoulu	134	111
Kuvataideakatemia	13	11
Yhteensä	10 893	10 811

*) tavoiteluku